Blogi

Yhteisillä järjestelmillä kohti aitoa pääomamarkkinaunionia

Raha ja maksaminen | 16.06.2025 | Teemu Peltoniemi

KIRJOITTAJA

Teemu Peltoniemi
Toimistopäällikkö

Rahaa ja arvopapereita liikuttelevia järjestelmiä on viime vuosina uusittu vastaamaan nykypäivän vaatimuksia. Eurojärjestelmän rahoitusmarkkinoiden käyttöön tuottamat ns. TARGET-palvelut ovat olleet tämän muutoksen eturintamassa. TARGET-palveluiden joukkoon on lisätty eurojärjestelmän yhteinen vakuushallintajärjestelmä ECMS (Eurosystem Collateral Management System).

Rahaa ja arvopapereita liikuttelevia järjestelmiä on viime vuosina uusittu tiuhaan vastaamaan nykypäivän vaatimuksia. Eurojärjestelmän rahoitusmarkkinoiden käyttöön tuottamat ns. TARGET-palvelut ovat olleet tämän muutoksen eturintamassa, kun käyttöön on otettu uusi eurojärjestelmän maksujärjestelmä (T2), pikamaksupalvelu (TIPS) sekä arvopapereiden selvitysalusta (T2S).

Uusimpana tulokkaana TARGET-palveluiden joukkoon on 16.6.2025 lisätty eurojärjestelmän yhteinen vakuushallintajärjestelmä ECMS (Eurosystem Collateral Management System).

ECMS:n avulla kansalliset keskuspankit ja näiden vastapuolet hallinnoivat luotto-operaatioiden vakuutena käytettäviä arvopapereita ja muita omaisuuseriä yhdenmukaistetun käyttöliittymän välityksellä ja samoilla prosesseilla. Näin varmistetaan vastapuolten tasapuolinen kohtelu euroalueella näiden sijainnista riippumatta.

Yhteinen vakuushallintajärjestelmä ja prosessit ovat myös selkeä askel kohti täydellisempää pääomamarkkinaunionia ja tukevat Euroopan komission hyväksymää säästö- ja investointiunionistrategiaa. Tavoite on yhdenmukainen myös Suomen Pankin omien strategisten painopisteiden kanssa.

Vakuuksien hallinta on keskuspankin ydintoimintaa

Mihin vakuuksia sitten ylipäätään tarvitaan? Vastaus liittyy suoraan laissa Suomen Pankista mainittuihin keskuspankin ydintehtäviin ja yhteisen rahapolitiikan toteuttamiseen.

Suomalaiset pankit voivat saada Suomen Pankilta euroja säännöllisesti järjestettävissä huutokaupoissa. Ennen luoton maksamista Suomen Pankilla on kuitenkin oltava hallussaan riittävät vakuudet siltä varalta, että luottoa nostanut pankki ei pystyisikään maksamaan rahoja takaisin.

ECMS-vakuushallintajärjestelmällä Suomen Pankki pitääkin osaltaan huolen siitä, että pankeilta vastaanotetut arvopaperit ja muut vakuudet riittävät kattamaan niille myönnetyt luotot kaikissa tilanteissa. Vaikka keskuspankkiluottojen ja vakuuksien määrä onkin laskenut Suomessa tasaisesti pandemia-ajan lukemista, on vakuuksien hallinnalla edelleen keskeinen rooli keskuspankin operatiivisessa toiminnassa. Vuoden 2024 aikana Suomen Pankin rahapolitiikan vastapuolet tallettivat keskuspankkiin vakuuksia edelleen yhteensä keskimäärin 15 mrd. euron arvosta.

Yksi järjestelmä 20 kansallisen järjestelmän sijaan

Eurojärjestelmän 20 kansallista keskuspankkia ovat tähän asti kehittäneet ja ylläpitäneet kukin omia vakuushallintajärjestelmiään. Tämän takia järjestelmät ovat eronneet toisistaan tarjottavilta toiminnallisuuksiltaan ja teknisiltä ratkaisuiltaan. Tilanne ei ole ollut tehokkain tapa toimia alueella, jolla kuitenkin harjoitetaan yhteistä rahapolitiikkaa.

ECMS tuokin teknisen ja operatiivisen harmonisoinnin myötä hyötyjä sekä vakuuksia vastaanottaville keskuspankeille että vakuuksia keskuspankkiin tallettaville pankeille.

Eurojärjestelmän näkökulmasta keskeinen hyöty on, että jatkossa Euroopan keskuspankin rahapolitiikan vakuuskehikkoa koskevat päätökset voidaan panna toimeen keskitetysti yhteen vakuushallintajärjestelmään sen sijaan, että muutoksia koordinoitaisiin ja toteutettaisiin hajautetusti kansallisiin järjestelmiin.

Pankeille harmonisointi[1] puolestaan näyttäytyy yhdenmukaisina toimintatapoina ja nykyaikaisina teknisinä standardeina. Tästä on suoraa hyötyä varsinkin kansainvälisille pankeille, joiden ei tarvitse räätälöidä omia sisäisiä järjestelmiään ja prosessejaan kunkin kansallisen keskuspankin lähtökohdista. Nykyaikaisista järjestelmistä taas hyötyvät kaikki pankit niiden kokoon tai sijaintiin katsomatta.

Suomen Pankilla on keskeinen rooli asiantuntijakeskuksena

Vaikka ECMS onkin teknisesti keskitetty järjestelmä, on Suomen Pankki muiden keskuspankkien tapaan edelleen vastuussa keskuspankkioperaatioiden vakuushallinnan järjestämisestä kansallisesti. Käytännössä Suomen Pankin markkinaoperaatiot-osasto toimii päivittäin operatiivisena asiantuntijakeskuksena ja tukipisteenä järjestelmää käyttäville suomalaisille pankeille ja koordinoi järjestelmään tehtäviä muutoksia ja testausta.

Suomen Pankki toimii myös aktiivisena ja vaikuttavana jäsenenä eurojärjestelmän hallintorakenteessa, jossa valmistellaan myös ECMS-järjestelmää koskevat tulevat muutokset.

Suomen Pankin rahapolitiikan vastapuolet ovat osallistuneet ECMS:n käyttöönoton valmisteluun ja testaukseen viime vuosina aktiivisesti ja ovat antaneet arvokkaan panoksensa yhteisen eurooppalaisen ratkaisun rakentamiseen. Suomen Pankin ECMS-projektin puolesta haluan välittää tästä kaikille projektiin osallistuneille vilpittömät kiitokset.

Asiasanat

ECMS, maksujärjestelmät, Target, vakuushallinta